

ringen, o.a. de hyperplasie en de necrobiose, is de ovariale invloed een uitgemaakte zaak; de rol van den eierstok bij de andere ziekten is — voorloopig althans — nog geheel hypothese. In de laatste jaren bestaat er een neiging meer en meer af te wijken van VIRCHOW's cellulairpathologie; wij moeten oppassen niet geheel en al meegesleept te worden door den stroom der interne secretie, die ons naar ROKITANSKY's humoraal-pathologie en krasenleer zou terugvoeren. Het is zeer de vraag, of de eierstok, opgevat als inwendig afscheidend orgaan, met zijn hormonen niet al te zeer in het middelpunt onzer hedendaagsche leerstellingen staat. LAHM's boek is zeer zeker in dit opzicht een teeken des tijds.

Voor den kritisch denkenden geneesheer is het niettemin een genot met die nieuwere denkbeelden kennis te maken. LAHM's voordrachten mogen derhalve niet alleen den patholoog-anatoom of gynaecoloog, maar elken practischen arts ter lezing aanbevolen worden.

L. F. DRIESSEN.

K. DE SNOO, *Beknopt Leerboek der Verloskunde*. Derde herziene druk, bij J. B. WOLTERS U. M. Groningen-Den Haag, 1923. Prijs f 9.90.

Het is mij een genoegen den derden druk van DE SNOO's leerboek te mogen aankondigen. Deze derde druk onderscheidt zich van den vorigen door een aantal nieuwe afbeeldingen, omwerking van het hoofdstuk physiologie der vrouwelijke geslachtsorganen en uitbreiding van het pathologische gedeelte. Maar bovendien is het hoofdstuk, dat over den zuigeling handelt, gewijzigd en uitgebreid tot een overzicht over de verpleging en voeding van zuigelingen, in overeenstemming met hetgeen daaromtrent volgens de nieuwe wettelijke bepalingen van de vroedvrouw bij het examen wordt verlangd. De tijd zal moeten leeren, in hoeverre de vroedvrouw bij de contrôle van zuigelingen een nuttige en dankbare taak zal hebben. Mag ik naar aanleiding van dat hoofdstuk een enkele opmerking maken? DE SNOO zegt (bldz. 302), dat hij meer en meer is teruggekomen van de kunstmatige ademhaling bij diep asphyctische of schijn-dode kinderen en eigenlijk alleen hart-massage doet. Zou de schrijver in een volgenden druk niet goed doen met aan zijn lezeressen en lezers mede te deelen, op welke wijze hij dit doet. Want zonder deze toelichting zal er wel geen enkele lezeres buiten den kring van DE SNOO's eigen leerlingen weten, wat haar te doen staat.

G. C. NIJHOFF.
